

Vereniging voor Prot. Chr.
Onderwijs
in het Land van Heusden en
Altena

Protocol 'Schorsing en verwijdering'

toepassing van wet- en regelgeving inzake schorsing en verwijdering bij De Stroming

Bespreking: DB 12 januari 2021

Bespreking / instemming: GMR 28 januari 2021 en 6 april 2021 (aangepaste versie)

Vaststelling CvB: 4 februari 2021 en 7 april 2021 (aangepaste versie)

El. C. J. Heuning

Inleiding

Schorsing en verwijdering zijn zware maatregelen in het onderwijs. Ze zullen pas worden ingezet nadat diverse escalatie fasen zijn doorlopen. Aan dit protocol gaat dan ook de 'Gedragscode' (vastgesteld 1 februari 2021) en het 'Protocol 'Grensoverschrijdend Gedrag' (vastgesteld vastgesteld 1 februari 2021) in de procedure vooraf.

Schorsing

Wanneer het bevoegd gezag besluit om een leerling te schorsen, dan betekent dit dat de leerling tijdelijk het recht op deelname aan het onderwijs wordt ontzegd. Schorsing moet worden gezien als een ultieme mogelijkheid voor de school om aan een leerling een waarschuwing te geven voor bepaald ontoelaatbaar gedrag. Er is pas sprake van een schorsing indien een leerling voor ten minste één dag wordt uitgesloten van het recht op fysieke deelname aan het onderwijs. De leerling krijgt in deze periode wel (huis)werk mee. De duur van de schorsing zal in verhouding moeten staan tot de aard en de ernst van de overtreding.

Schorsing valt onder geoorloofd verzuim.

Schorsing is geregeld in artikel 40c WPO en artikel 40a WEC. In deze artikelen is bepaald dat het bevoegd gezag met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week (5 schooldagen) kan schorsen. Het besluit tot schorsing moet per aangetekende brief aan de ouders¹ bekend worden gemaakt, dan wel door de directeur persoonlijk aan ouders worden overhandigd in het bijzijn van een getuige. Duurt de schorsing langer dan één dag, dan moet het bevoegd gezag de Onderwijsinspectie schriftelijk en met opgave van redenen van de schorsing in kennis stellen. Het bevoegd gezag hoort in principe de ouders voorafgaand aan het schorsingsbesluit. Dat zal in de regel zijn nadat de directeur van de school al met de ouders hierover heeft gesproken. Als de omstandigheden maken dat het bevoegd gezag de leerling per direct moet schorsen, dan zal het bevoegd gezag de ouders na het schorsingsbesluit horen. De schorsingsdagen worden gebruikt om met de ouders in gesprek te gaan om deze ernstige waarschuwing te onderstrepen en afspraken te maken over het vervolgtraject.

In het schorsingsbesluit geeft het bevoegd gezag de redenen van schorsing, de ingangsdatum van de schorsing en de duur van de schorsing aan. Zie bijlage 1 voor een voorbeeldbrief. Voor scholen van De Stroming (bijzonder onderwijs) geldt dat als de ouders het niet eens zijn met de inhoud van het schorsingsbesluit, zij zowel bezwaar kunnen maken bij het bevoegd gezag als dit besluit kunnen aanvechten bij de burgerlijke rechter. Bij schorsing blijft de onderwijskundige relatie met de leerling intact. Dit betekent dat de school maatregelen dient te nemen om te voorkomen dat de geschorste leerling een onderwijsachterstand oploopt gedurende de periode van schorsing.

---

¹ daar waar 'ouders' staat kan ook 'verzorgers' gelezen worden

Verwijdering

Algemene uitgangspunten

De verwijdering van een leerling is geregeld in artikel 40 lid 11 WPO en artikel 40 lid 18 WEC. Verwijdering kan worden aangemerkt als een eenzijdige rechtshandeling van het bevoegd gezag van een school, waarbij aan een leerling de verdere toegang tot de school wordt ontzegd. Er is sprake van verwijdering, wanneer het bevoegd gezag de leerling niet langer ingeschreven wenst te hebben.

Verwijdering is een ingrijpende maatregel, zowel voor de school als voor de leerling en diens ouders. Het bevoegd gezag beslist of een leerling al dan niet verwijderd wordt. De schoolleiding is zelf meestal betrokken geweest bij de voorbereiding van het besluit door middel van gesprekken met de ouders en het team. Er kan sprake zijn van een vertrouwensbreuk. Het bevoegd gezag staat op grotere afstand van de dagelijkse praktijk en kan de kwestie dus ook met die afstand beoordelen. De gedachte is dat dit een zorgvuldige besluitvorming bevordert, iets waar de rechter, gezien de zwaarte van de maatregel, grote waarde aan hecht.

Verwijdering kan voor de leerling verstrekende gevolgen hebben. Hij verlaat een vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er bestaat het risico van een terugslag op zijn verdere ontwikkeling. Voor de rechter is het daarom van groot belang dat het verwijderingsbesluit aangeeft hoe het bevoegd gezag een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op de school te blijven. Die belangen kunnen per geval verschillen.

Verwijdering van een school van De Stroming

Er bestaan voor het bevoegd gezag drie gronden om een leerling te verwijderen:

1. De school kan niet aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling voldoen.
2. Er is sprake van ernstig wangedrag van de leerling of de ouders. De school kan dan bijvoorbeeld niet meer de veiligheid van medeleerlingen en/of teamleden garanderen,
3. Het gedrag van de leerling of de ouders is in strijd met de grondslag van de school.

1. Ondersteuningsbehoefte

Om te bepalen welke beslissingsruimte het bevoegd gezag heeft, is het van belang vast te stellen of de leerling formeel thuishoort in of toelaatbaar is tot het basisonderwijs. Voor leerlingen die al onderwijs volgen op een school, maar die inmiddels extra ondersteuning behoeven, geldt dat de school eerst zelf moet proberen om de gevraagde ondersteuning te bieden. Wanneer het bevoegd gezag deze ondersteuning niet zelf kan bieden, moet het voor een plek op een andere school zorgen. Over een dergelijke beslissing moet overleg worden gevoerd met de ouders van de leerling. Het bevoegd gezag heeft hierbij te maken met een onderzoeksplicht ter beoordeling van de vraag of de school aan de ondersteuningsbehoefte

kan voldoen. Uit jurisprudentie blijkt dat het bevoegd gezag de volgende onderdelen in zijn onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte kan betrekken:

- de aard van de handicap en de daaruit voortvloeiende onderwijsbeperking;
- de beschikbare formatie en expertise van de leerkrachten;
- de mogelijkheid om alle leerlingen de vereiste aandacht te geven;
- de beschikbare extra hulp;
- afstemming tussen de benodigde ondersteuning van de leerling en de beschikbare ondersteuning.

Voorts moet het bevoegd gezag het schoolondersteuningsprofiel in zijn onderzoek betrekken. De school zal elk geval afzonderlijk moeten bekijken en het belang van het kind tegen dat van de school afwegen. Van belang is vooral dat deze afweging procedure zorgvuldig is en dat adviezen deskundig, onafhankelijk en zoveel mogelijk eenduidig zijn. Bovendien moet de stem van de ouders voldoende worden gehoord.

2. Wangedrag

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn om een leerling te verwijderen. In geval van wangedrag van de ouder kan het bevoegd gezag (gedelegeerd aan de directeur van de school) de ouder de toegang tot de school en/of het schoolplein ontzeggen. Dit is een maatregel die in principe voor bepaalde tijd wordt ingezet. Tijdens de bepaalde tijd worden met de betrokken ouder afspraken gemaakt over versoepeling dan wel opheffing van de maatregel.

Of het bevoegd gezag tot verwijdering kan overgaan, hangt van de omstandigheden van het geval af. Er is geen algemene lijn. Het wangedrag moet in elk geval ernstig zijn. Procedureel is het volgende van groot belang:

- er zijn gedragsregels hoe het bevoegd gezag met wangedrag omgaat en wanneer de grens voor verwijdering is bereikt en deze gedragsregels zijn bij ouders en leerlingen bekend (zie 'Gedragscode De Stroming' en het Protocol 'Grensoverschrijdend Gedrag De Stroming');
- (lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken);
- de leerling/ouders is/zijn gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.

Wanneer de leerling (of zijn ouders) ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing zijn gedrag niet verbetert, kan het bevoegd gezag, afhankelijk van de overige omstandigheden, tot verwijdering overgaan.

Een licht vergrijp kan door herhaling uitgroeien tot ernstig wangedrag. Daarnaast is wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering is geboden, zonder de genoemde eerdere

maatregelen of voorafgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen. Voor de rechter is van groot belang dat het bevoegd gezag bij zijn besluit een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op de school te blijven. Verwijdering kan voor de leerling immers verstrekende gevolgen hebben. Hij verlaat een vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er kan zich een terugslag op zijn verdere ontwikkeling voordoen. Dit geldt zeker wanneer de verwijdering plaatsvindt in de periode waarin besloten wordt over de overgang naar een volgende groep of naar het voortgezet onderwijs. Voor de school kan van belang zijn dat zonder verwijdering de rust en de veiligheid op de school niet langer gegarandeerd kunnen worden. Uitgangspunt is dat we in de verschillende stadia van de procedure de Inspectie voor het Onderwijs raadplegen. De rechter vindt het belangrijk dat deze heeft ingestemd met het voornemen tot verwijdering over te gaan.

Zie bijlage 2 voor een voorbeeldbrief van een verwijderingsbesluit

Zie bijlage 3 voor een escalatieladder en afwegingskader schorsing en verwijdering

Als een leerling niet weet wat de regels van de school zijn, kan de leerling niet op grond van overtreding van die regels worden verwijderd. Verwijdering dient daarom gebaseerd te zijn op een schoolreglement (of protocol) dat regels en grenzen stelt aan het gedrag van leerlingen (en personeel) en aangeeft wanneer het bevoegd gezag sancties kan opleggen. Zie hiervoor het protocol 'Grensoverschrijdend Gedrag'. Deze sancties moeten worden omschreven, evenals de besluitvormingsprocedure. De rechter hecht hieraan. Een besluit tot verwijdering dat zijn basis vindt in zo'n beleid, maakt een aanzienlijk grotere kans om de gerechtelijke toets te doorstaan. Het is essentieel dat dit beleid voor iedereen kenbaar is, ook voor de ouders. De essentie van het beleid nemen we op in de schoolgids en zowel dit document, als de Gedragscode als het (eventueel schoolspecifiek gemaakte) 'Protocol Grensoverschrijdend Gedrag' plaatsen we op de websites van de scholen. Verwijdering in afwijking van ons beleid is niet onmogelijk, maar zal een zwaardere motivering vergen.

3. Grondslag van de school

Onder bepaalde omstandigheden kan het bevoegd gezag een leerling verwijderen, omdat diens gedrag wezenlijk in strijd is met de grondslag van de school. Ook het verzuim van godsdienstlessen, terwijl die lessen statutair essentieel zijn voor de grondslag, kan een reden voor verwijdering zijn. Dat geldt ook voor het niet herhaald niet bijwonen van vieringen in de kerk tijdens lestijden (als onderdeel van het curriculum). De vrijheid van onderwijs geeft deze ruimte. Voorwaarde is dat het verwijderingsbesluit is terug te voeren op een consistent beleid.

Procedure voor verwijdering basisonderwijs

De onderstaande procedure gaat er nadrukkelijk van uit dat het gestelde in bovenstaande reeds in acht is genomen.

1. De directeur van de school vraagt alvorens tot verwijdering te besluiten, in ieder geval de mening van de betrokken groepsleraar, maar bij voorkeur die van het hele team en

ook die van de Inspectie van het Onderwijs. Het is aan te bevelen de leerplichtambtenaar te informeren en waar mogelijk te betrekken in het proces. Geeft dit (vastgelegde) gesprek geen aanleiding een laatste keer te proberen de situatie op te lossen, besluit dan formeel tot verwijdering en zet de verwijderingsprocedure in gang. Voorgeschreven is dat er eerst wordt besloten tot een voornemen tot verwijderen en dat er daarna een besluit tot verwijdering wordt genomen. Het besluit tot verwijdering is een besluit van het bevoegd gezag. Het verdient aanbeveling reeds het wettelijke verplicht onderwijskundig rapport over de leerling opgesteld te hebben.

2. De directeur of het bevoegd gezag nodigt de ouders schriftelijk uit voor een gesprek waarin wordt gesproken over het voornemen van de school om over te gaan tot verwijdering. De directeur en wellicht ook het bevoegd gezag en de ouders zullen de voorgaande periode waarschijnlijk al eerder met elkaar gesproken hebben. Door dit gesprek of deze gesprekken weten de ouders dat het bevoegd gezag niet langer mogelijkheden ziet de oplossing op de huidige school te zoeken en dat er een nieuwe fase in werking treedt die op verwijdering is gericht. Het bevoegd gezag onderbouwt het voornemen en geeft aan waarom het belang van de ouders en de leerling moet wijken voor het belang van de school. Ook geeft het bevoegd gezag de reden en het doel van het gesprek aan, en beschrijft ook de verdere procedure, zoals de mogelijkheden om na de schriftelijke mededeling en na een definitief besluit daartegen bezwaren kenbaar te maken. Het gesprek dient om van de ouders te vernemen wat zij van de voorgenomen verwijdering vinden. Het bevoegd gezag licht het voornemen zo mogelijk en zo nodig toe. Er wordt een verslag van het gesprek gemaakt dat ter ondertekening (voor akkoord c.q. voor gezien) aan de ouders wordt voorgelegd.

3. Vormt het gesprek met de ouders geen aanleiding om van het voornemen af te zien, dan bericht het bevoegd gezag de ouders per aangetekende brief waarin de onderbouwing wordt weergegeven met verwijzing naar het gesprek. Ook het personeel en leerplichtconsulent wordt hierover schriftelijk geïnformeerd. Dit is wettelijk niet verplicht maar bevordert de zorgvuldigheid van de besluitvorming.

4. Voor alle gronden van verwijdering geldt dat het bevoegd gezag slechts definitief tot verwijdering over kan gaan als een andere school bereid is om de leerling toe te laten. Dit betekent dat het bevoegd gezag een resultaatverplichting heeft en op zoek moet gaan naar een andere school voor de te verwijderen leerling. Daarbij beperkt een bevoegd gezag zich niet tot de eigen denominatie. Voor alle schoolbesturen geldt dat zij zich evenmin beperken tot scholen die bij het eigen samenwerkingsverband zijn aangesloten. Het bevoegd gezag doet er verstandig aan alle scholen te benaderen die op een redelijke afstand van de eigen school zijn gelegen. Hier kan een rol weggelegd zijn voor de leerplichtconsulent. Kan het bevoegd gezag geen andere school vinden, dan kan het bevoegd gezag het definitieve verwijderingsbesluit niet nemen. Dat kan pas als een andere school bereid is gevonden de leerling op te nemen.

In het definitieve verwijderingsbesluit moet het bevoegd gezag aangeven wat de grond voor verwijdering is. De redenen voor verwijdering worden gemotiveerd in het verwijderingsbesluit. Van belang is dat het bevoegd gezag in het verwijderingsbesluit een afweging maakt tussen het

belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling om op de school te blijven. Daarnaast moet in het verwijderingsbesluit staan welke school bereid is om de leerling toe te laten en wat de datum van verwijdering is. Voorts geldt dat in het verwijderingsbesluit een bezwaarclausule opgenomen moet worden, waarin staat vermeld dat als de ouders het er niet mee eens zijn, zij de mogelijkheden hebben om binnen zes weken na dagtekening van het besluit een bezwaarschrift in te dienen bij het bevoegd gezag.

Geschil over verwijderingsbesluit

Bij een geschil over de verwijdering van een leerling, kunnen ouders ervoor kiezen om een bezwaarprocedure te volgen of andere wettelijke stappen te ondernemen. Zo kunnen ouders tegen een verwijderingsbesluit bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag. Dit bezwaarschrift moet binnen zes weken nadat het verwijderingsbesluit is genomen, zijn ingediend. Vervolgens dient het bevoegd gezag binnen vier weken een beslissing op het bezwaar te nemen. Tegen de beslissing op bezwaar die het bevoegd gezag neemt, kunnen ouders van een kind dat op een van onze scholen zit, de beslissing op bezwaar aanvechten bij de civiele rechter.

Ouders kunnen er ook voor kiezen om een geschil aanhangig te maken bij de Geschillencommissie passend onderwijs. Alle scholen en samenwerkingsverbanden dienen aangesloten te zijn bij deze commissie. De termijn voor het indienen van het verzoekschrift is zes weken. Dit betekent dat ouders het schriftelijk verzoek binnen zes weken na de bekendmaking van het verwijderingsbesluit moeten indienen bij de commissie. De Geschillencommissie brengt op verzoek van de ouders binnen tien weken een advies uit aan het bevoegd gezag, rekening houdend met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan. Het gaat hier om een niet-bindend advies waartegen geen bezwaar of beroep kan worden ingesteld. Indien een geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie en de ouders bezwaar hebben gemaakt tegen de beslissing over de verwijdering, neemt het bevoegd gezag de beslissing op bezwaar niet dan nadat de commissie uitspraak heeft gedaan. De termijn voor het nemen van de beslissing op bezwaar wordt dan opgeschort met ingang van de dag waarop het geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie, tot de dag waarop de commissie het advies heeft uitgebracht. Voordat de ouders naar de Geschillencommissie gaan, kunnen zij als tussenstap de Onderwijsconsulenten inschakelen. Onderwijsconsulenten kunnen bemiddelen in de fase waarin nog geen geschil aanhangig is bij de commissie. Ook scholen kunnen de Onderwijsconsulenten inschakelen.

De laatste optie die ouders hebben, is een oordeel vragen bij het College voor de Rechten van de Mens. Dit kan als zij van mening zijn dat het bevoegd gezag bij de verwijdering een verboden onderscheid heeft gemaakt of discrimineert op grond van een handicap of chronische ziekte. De uitspraken van het College voor de Rechten van de Mens zijn niet bindend, maar worden meestal wel opgevolgd door het bevoegd gezag.

Bijlage 1: Voorbeeldbrief schorsing op briefpapier van de school

Geachte heer/mevrouw....., ouder(s)/verzorger(s) van **{naam leerling}**,

Hierbij delen wij u mede, dat wij uw zoon/dochter **{naam leerling}** **{aantal, maximaal 5, invullen}** dagen schorsen van school. Uw kind wordt voor deze periode dus de toegang tot de school ontzegd.

De redenen die hieraan ten grondslag liggen zijn:

1. {reden schorsing aangeven}
2. {voorgeschiedenis vermelden}
3. {reeds genomen stappen benoemen}

Wij verwachten u op **{datum en tijd aangeven}** op school om samen met ons te kijken naar oplossingen om mogelijke verwijdering in de toekomst te voorkomen.

Bij dit gesprek **is/zijn** eveneens aanwezig **{naam en functie aangeven}**.

Hoogachtend,

{naam directeur},

directeur **{schoolnaam}**

Bijlage 2: Voorbeeldbrief voornemen tot verwijdering op briefpapier van De Stroming

Geachte heer/mevrouw **{naam}**, ouder(s)/verzorger(s) van **{naam leerling}**,

Hierbij delen wij u mede, dat wij voornemens zijn uw zoon/dochter **{naam leerling}**, **{groep}** van school te verwijderen.

De redenen die hieraan ten grondslag liggen zijn:

1. reden verwijdering **{expliciet maken}**

a. de school kan niet langer voldoen aan de zorgbehoefte van de leerling **{expliciet maken}**

b. er is sprake van ernstig wangedrag van de leerling of de ouders **{expliciet maken}**

c. er is sprake van gedrag dat in strijd is met de grondslag van de school **{expliciet maken}**

2. voorgeschiedenis **{zo mogelijk beschrijven op hoofdlijnen}**

3. reeds genomen stappen **{zo mogelijke beschrijven, bijvoorbeeld horen van de leerkracht}**

Wij willen u graag uitnodigen om op school te komen voor overleg over ons voornemen **{naam leerling}** te verwijderen en nodigen u uit op **{datum en tijd}**.

In dat overleg zal wat betreft de school en het bevoegd gezag worden ingegaan op de volgende onderwerpen:

de aanleiding voor deze maatregel

de overwegingen van de school (de redenen)

uw opvattingen over de zaak

de procedure

vervolgafspraken

Bij dit gesprek **is/zijn** eveneens aanwezig **{naam en functie}**.

Hoogachtend,

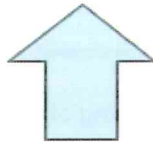
{naam bestuurder},

College van Bestuur

Bijlage 3: Escalatieladder en afwegingskader schorsing en verwijdering

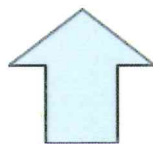
De escalatiefasen zijn enerzijds gericht op het begeleiden van de overtreder om herhaling te voorkomen en het aanleren van alternatief, positief gedrag en anderzijds gericht op het straffen (het uitvoeren van sancties) van de overtreder.

verwijderingsprocedure wordt opgestart

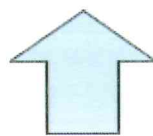

afzondering / interne schorsing meerdere dagen + gesprek ouders + afspraken toekomstig gedrag + eventueel genoegdoening slachtoffer(s) + aanvullende strafmaatregelen (zie ook Paarse route 'Protocol Grensoverschrijdend Gedrag')

afzondering / interne schorsing één dag + gesprek ouders + afspraken toekomstig gedrag + eventueel genoegdoening slachtoffers + eventueel aanvullende strafmaatregelen (zie ook Paarse route 'Protocol Grensoverschrijdend Gedrag'. De Rode route van het 'Protocol Grensoverschrijdend Gedrag' behelst in essentie 'nablijfbeleid' en is een lichtere escalatiegraad dan afzondering / interne schorsing)

schriftelijke waarschuwing + informeren ouders + afspraken toekomstig gedrag + eventueel aanvullende (alternatieve) strafmaatregelen + tijdelijke verwijdering uit de groep (zie ook Oranje route in 'Protocol Grensoverschrijdend Gedrag')

mondelijke waarschuwing (kind blijft in de groep) + afspraken toekomstig gedrag + informeren ouders over gemaakte afspraken (zie ook Groene route in 'Protocol Grensoverschrijdend Gedrag')